

EVOLUCIÓ RECENT DEL POBLAMENT D'OCELLS AQUÀTICS DEL DELTA DE L'EBRE COM A RESPOSTA ALS CANVIS AMBIENTALS

Albert Martínez i Vilalta
Parc Natural del Delta de l'Ebre

El delta de l'Ebre és una de les darreres zones humides de gran extensió que resten a l'Europa meridional; la importància que té per a les poblacions d'ocells aquàtics del Paleàrtic occidental ha motivat interès per arribar-lo a conèixer. Com a resultat d'aquesta situació, almenys des dels anys seixanta, es disposa d'informació qualitativa i quantitativa que permet conèixer l'evolució de les diferents poblacions. Aquest seguiment regular de la variació en el temps dels efectius de les diferents espècies és una eina imprescindible per a la gestió dels recursos naturals del Delta, tant pel que fa a la conservació com pel que fa a una planificació més racional de l'explotació dels recursos (com, per exemple, la caça).

El nombre d'espècies que nidifiquen actualment de manera regular al Delta és de vuitanta-una, i vint-i-sis més ho han fet ocasionalment. Aquest alt nombre de reproduccions accidentals, juntament amb el nombre d'extincions durant aquest segle (cinc) i de noves colonitzacions (setze), mostra bé el dinamisme de poblament d'ocells de la zona. Com a característica principal, s'ha de dir que aquesta àrea té una avifauna molt dominada pels ocells aquàtics (60 % del total d'espècies presents, al costat d'un 30 % al conjunt de Catalunya). Les quaranta-nou espècies d'ocells aquàtics que nidifiquen al Delta mostren una tendència general a l'augment: de les dotze mil parelles que es reproduïen als anys seixanta, a les trenta mil que es reproduïen als anys noranta. Destaca, però, un període de crisi i fortes davallades que afecten diferents grups (ardeids, xatrac, limícoles), durant la primera meitat dels anys setanta. Aquesta tendència positiva és relativament general a l'Europa occidental i mostra els efectes de la protecció dels hàbitats clau, de la disminució o desaparició de les captures fetes per l'home (ja que la major part de les espècies actualment estan protegides) i la superació dels efectes de la intoxicació per biocides que van provocar fortes davallades en moltes de les poblacions durant els anys seixanta i setanta.

El grup més abundant és el dels ocells marins (gavians i xatrac), seguit per ànecs i fotges. La importància relativa dels diferents grups no s'ha mantingut constant en el temps i, des de 1960, s'han produït canvis importants, lligats a les modificacions del mateix Delta. En destaca la disminució progressiva del grup dels limícoles, que ha passat de suposar el 29 % dels efectius durant els anys seixanta a només el 8 % durant els anys noranta. Aquest fet es troba lligat a la progressiva disminució de la població de corriol camanegre, causada per les alteracions del seu hàbitat (platges i salobrans aclarits). Per exemple, cal considerar que, des de l'inici dels anys setanta, s'han transformat 3.500 ha d'ambients naturals. Així mateix, de les set espècies que actualment es poden considerar amenaçades d'extinció al Delta, tres pertanyen a aquest grup (garsa de mar, perdiu de mar i gamba roja). Per contra, els ocells marins han tingut una evolució oposada i han passat de suposar només el 12 % dels efectius durant els anys seixanta al 41 % dels anys noranta. Així, s'han convertit en el grup dominant i més característic de l'avifauna deltaica. La tendència favorable d'aquest grup es veu reforçada perquè no té cap espècie actualment amenaçada i perquè, des dels anys cinquanta, han colonitzat el Delta sis noves espècies (gavina vulgar, gavina capblanca, gavina corsa, gavià fosc, xatrac beclarg i xatrac bengalí). Aquest augment, probablement, reflecteix la millora de l'èxit reproductor, derivat de la protecció de les colònies de cria i, com en altres zones europees, de la recuperació dels nivells poblacionals antics, un cop passats els efectes més negatius de la intoxicació per biocides. Els ànecs i les fotges han mantingut un nombre relativament estable, encara que el total d'efectius ha augmentat considerablement, a causa de l'increment continuat de la població d'ànec collverd i de la colonització de tres noves espècies (ànec blanc, griset i xibec). Aquest augment només ha estat contrarestat, en part, per la disminució de la fotja, afectada per la desaparició de les praderies subaquàtiques de les llacunes. L'increment dels ànecs sembla que estigui lligat a l'oferta d'un medi, els arrossars, més favorable que els ambients aquàtics «naturals» durant el període de creixement dels polls, quan aquests s'alimenten de petits invertebrats. Finalment, els ardeids mostren una situació particular, amb una forta davallada durant els anys setanta, causada per la quasi desaparició de la població d'agró roig (probablement lligada a l'ús massiu de productes fitosanitaris organoclorats), i una posterior recuperació, tant per l'augment de l'agró roig com per la colonització de quatre noves espècies (martinet blanc, esplugabous, martinet ros i martinet de nit).

Gener de 1993